

4.6.2015

Dnro 1442/4/15

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Pasi Pölönen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

HUOLELLISUUS RAJAVARTIOLAITOKSEN HALTUUN OTTAMAN OMAISUUDEN KÄSITTELYSSÄ

1 KANTELU

Kantelijat A ja B arvostelivat 16.3.2015 päivätyssä kirjoituksessaan Suomenlahden merivartiostoon kuuluvan Helsingin rajatarkastusosaston menettelyä.

Kantelijat olivat hakeneet turvapaikkaa Helsinki-Vantaan lentoasemalla rajatarkastuksen yhteydessä 2.10.2014. A:lla oli ollut hallussaan veljensä B:n tietokone, joka oli otettu turvapaikkatutkinnan yhteydessä rajavartioviranomaisten haltuun. Sittemmin tietokonetta ei enää löytynyt sitä erikseen tiedusteltaessa. Kantelijat katsovat Rajavartiolaitoksen menetelleen virheellisesti kadottaessaan heidän omaisuuttaan.

2 SELVITYS

- - -

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumista

Tapahtumat ilmenevät yksityiskohtaisesti oheisesta Rajavartiolaitoksen esikunnan lausunnosta ja selvityksistä.

Selvityksistä ilmenee, että eduskunnan oikeusasiamiehelle osoitetun kantelun johdosta tehdyn selvityspyynnön jälkeen Helsingin rajatarkastusosastossa on uudelleen selvitetty turvapaikkatutkinnan yhteydessä A:n hallussa olleen kannettavan tietokoneen kohtaloa.

Helsingin rajatarkastusyksikön hallinnollisen tutkintaryhmän johtaja luutnantti löysi selvityksensä mukaan kyseisen kannettavan tietokoneen 14.4.2015 kuulusteluhuoneesta. Nuoremman merivartijan antaman selvityksen mukaan hän suoritti A:lle tehdyn henkilöntarkastuksen 2.10.2014 ja kirjasi henkilön hallussa olevan arvo-omaisuuden henkilöntarkastuspöytäkirjaan. Mitä ilmeisimmin kannettava tietokone on epähuomiossa jäänyt pakkaamatta takaisin A:n matkatavaroihin henkilöntarkastuksen jälkeen.

Kannettava tietokone on toimitettu omistajalleen Joutsenon vastaanottokeskukseen 15.4.2015. Luutnantin antaman selvityksen mukaan kuulusteluhuone, jossa kannettava tietokone on nähtävästi ollut lokakuusta 2014 lähtien, on sellainen, jossa ajoittain säilytetään muista kuulusteluhuoneista tuotuja tietokoneita, koska laitteita ei voi jättää asiakkaiden kanssa samoihin tiloihin valvomatta. Huoneen kalustus ei siis ole pysyvä, ja näin ollen ylimääräiseen

kannettavaan tietokoneeseen ei kukaan ole kiinnittänyt erityisesti huomiota. A:n tietokonetta on ilmeisesti erehdyksessä luultu Rajavartiolaitoksen tietokoneeksi. Rajavartiolaitoksen esikunta huomauttaa, että tietokonetta ei mitään ilmeisimmin ole yritetty käyttää, koska siinä yhteydessä olisi tullut ilmi, että tietokone ei ole Rajavartiolaitoksen omaisuutta.

Suomenlahden merivartioston antaman lausunnon ja virkamiehiltä saatujen selvitysten perusteella vaikuttaa siltä, että asiassa on tapahtunut valitettava inhimillinen erehdys. Virheen huomaamatta jäämiseen on Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan osaltaan vaikuttanut se, että prosessin eri vaiheisiin on osallistunut useita virkamiehiä.

Asian selvittämistä on vaikeuttanut ja hidastanut se, että B:n omistama tietokone on ollut 2.10.2014 hänen veljensä A:n hallussa turvapaikkahakemusten vastaanottoon liittyvien toimenpiteiden aikana. Pakolaisneuvonta ry:n lakimiehen tiedustellessa laitetta lähes neljä kuukautta myöhemmin, on aluksi tarkasteltu pyynnön mukaan B:hen liittyviä toimenpiteitä. Tietokone on kuitenkin ollut A:n hallussa, minkä vuoksi tietokone on kirjattu henkilöntarkastuspöytäkirjaan ja UMA-rekisteriin A:n hallussa olevaksi. B:n tiedoissa kannettavasta tietokoneesta ei näin ollen näkynyt minkäänlaista merkintää.

Suomenlahden merivartiosto on todennut antaneensa tapauksen seurauksena Helsingin rajatarkastusosaston hallinnollisen tutkinnan tutkintaryhmälle tarkentavaa ohjeistusta sekä painottanut tarkkuutta asiakkaan omaisuuden käsittelyssä. Suomenlahden merivartiosto pahoittelee lausunnossaan tapahtunutta ja toteaa, että kyseinen tapaus tullaan huomioimaan henkilöstön koulutuksessa sekä työprosesseja kehitettäessä.

Rajavartiolaitoksen esikunta pahoittelee myös omalta osaltaan A:lle ja B:lle asiasta aiheutunutta haittaa. Rajavartiolaitoksen esikunta kehottaa Suomenlahden merivartiostoa kiinnittämään huomiota hyvän hallinnon mukaiseen huolellisuuteen asiakkaiden omaisuuden käsittelyssä. Koska Suomenlahden merivartiosto on jo itse ohjeistanut rajatarkastusosaston toimintaa tapahtuneen johdosta sekä kertonut tapauksen tulevan huomioitavaksi myös työprosesseja kehitettäessä, ei Rajavartiolaitoksen esikunta katso erillisen ohjeistuksen antamista enää tarpeelliseksi.

3.2

Kannanotto

Perustuslain 21 §:ssä turvattuun asioiden asianmukaiseen käsittelyyn kuuluu yleinen huolellisuusvelvollisuus.

Kantelun ja saatujen selvitysten perusteella A:n hallusta otetun omaisuuden käsittelyssä on tapahtunut selvä virhe. Kannettava tietokone on ollut rajavartioviranomaisen hallussa eikä sen kohtaloa ole pystytty rajavartiolaitokselle esitetyistä tiedusteluista huolimatta selvittämään kuuteen kuukauteen ja ennen kuin asiasta oli tehty kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Asiassa ei näkemykseni ole noudatettu viranomaisen haltuun otettua omaisuutta säilytettäessä sellaisia vaatimuksia, joita haltuun otetun omaisuuden säilyttämiselle voidaan kohtuudella asettaa. Tällaisella omaisuuden asianmukaisen säilyttämisen laiminlyönnillä on mielestäni vaarannettu perusoikeutena turvattun omaisuuden suojan lisäksi myös yleinen luotettavuus viranomaistoiminnan asianmukaisuuteen.

Selvityksen perusteella on ilmeistä, että A:n hallusta otettu tietokone oli sen käsittelyssä ilmenneestä huolimattomuudesta johtuen ollut kateissa kuuden kuukauden ajan ennen sen löytymistä. Kerrottu menettely on kuitenkin tahattomana huolimattomuusvirheenäkin moitittavaa. Asianmukainen käsittely vaatimus edellyttää huolellisuutta työtehtävien virheettömäksi suorittamiseksi.

Selvitysten perusteella näyttääkin siltä, että haltuun otetun omaisuuden käsittelyprosessin vastuusuhteet asian eri käsittelyvaiheissa ovat tapauksessa olleet jossain määrin epäselvät. Näkemykseni mukaan rajavartiolaitoksen tulee valvoa, että sen hallusta ei katoa asianosaisilta haltuun otettua omaisuutta ja että haltuun otetun omaisuuden olinpaikka on aina selvitettävissä.

Koska rajavartiolaitoksen lausunnoissa on jo tuotu esille käsittelyjärjestelyiden tärkeys sekä ryhdytty korjaaviin toimenpiteisiin vastaavien tilanteiden välttämiseksi, pidän tässä tapauksessa riittävänä, että saatan edellä lausumani Rajavartiolaitoksen esikunnan ja Suomenlahden merivartioston tietoon.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsitykseni A:n hallusta otetun omaisuuden käsittelyssä tapahtuneen menettelyn virheellisyydestä Suomenlahden merivartioston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän Suomenlahden merivartioston komentajalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös tiedoksi Rajavartiolaitoksen esikunnalle.

Muihin toimenpiteisiin asia ei anna aiheutta.